

Stinkend geluk

Ernstige geluidsoverlast door de burens heeft een grotere weerslag op gezondheid en welbevinden dan het lawaai van auto's en vliegtuigen. Personen die last hebben van hun burens klagen bijna tweemaal zo vaak over een slechtere gezondheid.

De ernstige hinder van lawaai en stank is in de periode 1994–1998 nauwelijks verminderd. Ernstige geluidshinder komt in hoofdzaak van het wegverkeer, van de burens en van vliegtuigen. Ernstige stankhinder komt veel minder voor.

Zelfde hinderniveaus

Bepaalde vormen van ernstige geluidshinder zijn tussen 1994 en 1998 wel iets afgenomen. Ernstige hinder van verkeerslawaai, bijvoorbeeld, is vanaf 1996 licht afgenomen vergeleken met de jaren daarvoor. Ook lag in 1998 de hinder van burengeluiden op een iets lager niveau dan in voorgaande jaren. Allerlei beleidsmaatregelen ten spijt blijft het niveau van ernstige hinder door vliegtuigen, trein, tram en metro, maar ook het lawaai van industrie of bedrijven in de periode 1994–1998 gehandhaafd.

Voor stankoverlast geldt hetzelfde. De niveaus van ernstige stankhinder veranderden niet. Alleen van de stank van landbouw hadden in 1998 minder mensen last dan in 1994.

Strakke beleidsnormering

Het overheidsbeleid is erop gericht de overlast van geluid en stank zoveel mogelijk te beperken. Volgens het vastgestelde beleid mogen in 2010 geen Nederlanders meer ernstig gehinderd zijn door lawaai en stank in de woonomgeving. Bevordering van

de volksgezondheid en verbetering van het individuele welbevinden vormen de onderliggende doelstellingen van deze strakke beleidsnormering. Gelet op de nog steeds relatief hoge hindercijfers en de traag verlopende afname van de hinderniveaus is het onwaarschijnlijk dat in de komende tien jaar aan de overlast van lawaai en stank een eind komt.

Ouderen minder last

Geluidshinder van autoverkeer, trein, tram, metro en burens blijkt leeftijdgebonden. Personen in de leeftijd van 25 tot 34 jaar melden deze vormen van geluidshinder het meest. Voor oudere groepen geldt steeds: hoe ouder, hoe minder last.

Uitgezonderd de stank van open haarden of allesbranders zijn alle onderscheiden bronnen van stankhinder vrijwel gelijk verdeeld over de leeftijdsgroepen. Stankhinder van open haarden of allesbranders is vooral bij wat oudere mensen een bron van ergernis.

Hoog opgeleide personen (hbo, universiteit) leggen de meeste gevoeligheid aan de dag voor geluidshinder van auto's, vliegtuigen en van de burens. Daarentegen hangt geluidshinder van railverkeer en van industrie en bedrijven nauwelijks samen met opleiding. Ook is er geen samenhang tussen opleiding en de onderscheiden vormen van stankhinder.

Relatieve risico's

De verbanden tussen de kenmerken van geluid- en stankhinder en gezondheid en geluk kunnen worden weergegeven door het berekenen van zogenoemde relatieve risico's. Dit relatieve risico geeft aan of geluid- of stankgehinderde personen gemiddeld méér of minder gezondheids- en welzijnsrisico's lopen dan niet gehinderde personen. Een relatief risico met een waarde van één duidt aan dat er geen samenhang bestaat. Een waarde groter dan één duidt op een positief verband, een waarde kleiner dan één op een negatief verband.

Geconcludeerd kan worden dat diverse hinderbronnen inderdaad gerelateerd zijn aan de beleefde gezondheid. Bij geluidhinder betreft het burengeluiden, geluid van wegverkeer en geluid van vliegverkeer, bij stankhinder gaat het om stank van verkeer en stank van industrieën of bedrijven.

Slechtere gezondheid

Het verband tussen geluidhinder van buren en gezondheid blijkt het sterkst. Personen die ernstige hinder van geluiden van buren ondervinden zeggen 1,73 keer zo vaak een minder goede gezondheid te hebben als personen die geen hinder van buren ondervinden. Anders gezegd, hebben personen die ernstig door buren worden gehinderd 73 procent meer kans op een minder goede gezondheid dan personen die geen last hebben van de buren. Voorts hebben mensen die veel last hebben van burengeluiden 84 procent meer kans op minder gunstige geluksgevoelens.

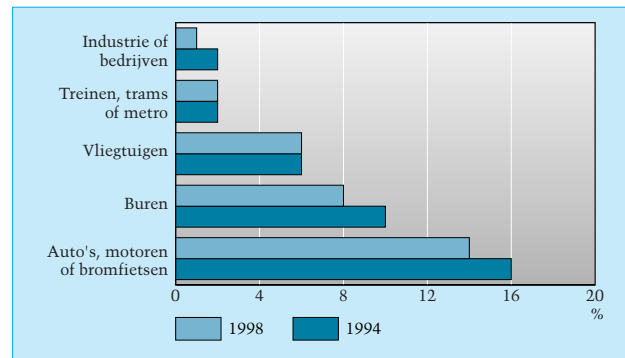
Ook stankhinder van verkeer en stankhinder van industrieën of bedrijven zijn negatief gerelateerd aan de gezondheid. Personen die zijn blootgesteld aan ernstige verkeersstank en aan minder ernstige verkeersstank klagen 1,42 en 1,36 keer zo vaak over een minder goede gezondheid. De samenhangen tussen ernstige geluidhinder van weg- en vliegverkeer en de gezondheid zijn iets zwakker. De relatieve risico's bedragen 1,25 en 1,24.

Ferdy Otten en Hans Schmeets

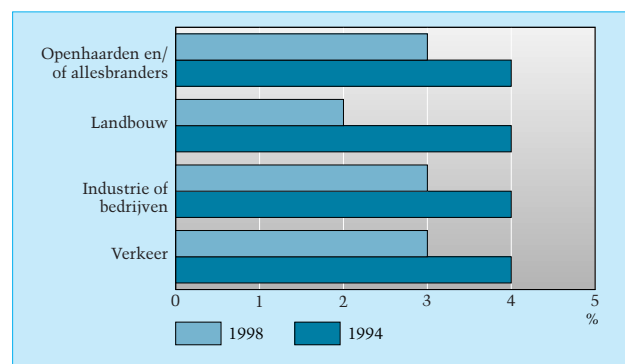
Leefsituatie-onderzoeken

De gegevens voor de in deze bijdrage gepresenteerde statistische beschrijvingen zijn ontleend aan de CBS Leefsituatie-enquêtes *Doorlopend Leefsituatie Onderzoek (DLO) 1994-1996* en *Permanent Onderzoek Leefsituatie (POLS) 1997-1998*. De vragen over geluid- en stankhinder worden jaarlijks aan circa 4000 personen van 18 jaar en ouder gesteld. De jaarlijkse DLO- en POLS-gegevens zijn gebruikt om vijfjaarsreeksen in hinderkenmerken, gezondheid en welbevinden te kunnen samenstellen. De samenhangen tussen geluid- en stankhinder enerzijds en gezondheid en welbevinden anderzijds zijn uitsluitend aan de hand van POLS-gegevens berekend.

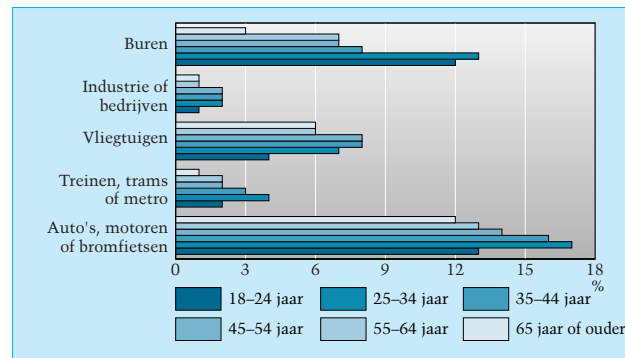
Geluidhinder naar bron

Stankhinder naar bron

Geluidhinder naar bron en leeftijd, 1998

Geluidhinder naar bron en opleidingsniveau, 1998

